

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

59. An habens rem cum meretrice teneatur in conscientia solvere ei mercedem solitam, sive eam promiserit sive non? Et notatur, quod datio, & acceptio pro fornicationis actu est mala, quia pro re ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

partium, quæ est quidam contractus: ea autem conventio facta cum Religioso, non solum esse illicita, sed inualida: quia sic cum eo qui alienare non potest. Sicut ludus est quidam contractus onerosus, & lucrum inde acquisitum à Religioso excedens id, ad quod potest licentia Prælati extendi, seu id, ad quod de facto extenditur, inualidus est, & lucrum nequit reportari, quia obtinetur à non potente alienare.

Sup. hoc di-
scrimine, &
pro ludo in
Ref. 9. no.
scilicet lege
etiam alias
dicitur annot.

3. Id autem discrimen inter vtrumque intercedit, quòd ad ludum, in quo exigua quantitas exponitur iacturæ; potest à Prælato facultas concedi, ut potest ad actum non peccaminosum, inòd honestum, si fiat debitis cum circumstantiis; At nequit facultas dari ad eam conventionem cum femina etiam si conventio sit de exigua quantitate, quia est peccaminosa, & contra votum castitatis. Nec femina hæc, secuto actu, gaudet aliquo titulo, ratione cuius retineat acceptum à Religioso; cum id non sit pretium locationis, siquidem ipsa non locat operas sui corporis, quod est proprium publicæ meretricis, & conventio antecesserit facta ei non fauet: nec donatio gratuita Religioso transfert dominium, cum non possit donare. Imputet autem sibi hæc femina quod omnia perdidit, quandoquidem cum Religioso non potente infumere quidquam turpiter conuenit, aut quasi contraxit. Hæc omnia Mendo.

Sup. hoc late
in to. 7. tr. 3.
Ref. 43. §.
Nota tertia,
& in Ref. 55.
§. in fine, &
in Ref. 58. 59.
60. & 61. §.
vlt. ante me-
dium, & quin-
etiam, & ibi
in tractat. 1.
Ref. 195. §.
vlt. ad mo-
dum, vers.
Deinde.

4. Sed ego hanc vltimam sententiam, probabiliter limito, in casu quo Religiosus habuisset licentiam expendendi pecunias generaliter in quoscumque usus, nam tunc probabiliter, ut dixi, meretrix à dicto Religioso pecunias accipiendo non teneatur illas Monasterio restituere. Et idem præter alios sic asserit Cardinalis Lugo de iust. con. 1. disput. 3. sect. 7. num. 1. 4. 2. Non puto probabilem sententiam, que dicit quando Prælati, dat subito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro suo libito, non intelligi limitasse suam intentionem solum ad usus honestos, & pios, sed potius abtulisse (quantum erat ex parte sua) totum impedimentum, ut vltus ille non esset contra votum paupertatis ob defectum licentiæ, atque idem accipientem ab ipso, non teneri aliquid restituere. Ita ille, & ego latè alibi.

5. Non nego tamen contrariam sententiam esse probabilem, & consulendam; Qua retenta, subdit Lugo numero 143. pro praxi posse frequenter eos qui ob turpia acceperunt à Religiosis, excusari ab onere restituendi etiam retenta sententia contraria, quia licet ab initio donatio fuisset inualida propter malum titulum nunc tamen potest idem, qui dedit, & aliunde habens licentiam ad usus licitos, potest inquam, mutato animo donare illud eidem femina, verbi gratia, quia pauper est, aut ob alium titulum honestum, ad quam donationem licitam habet sufficientem facultatem.

6. Sed post hæc scripta inveni Magistrum Nicolaum Brauo, virum quidem doctum in Tractatu Monastico cap. 20. num. 4. distinguere duo genera rerum, scilicet earum, quæ procedunt ab ipsa communitate, & sunt & vocantur propria domus, ut potest ab eius iuribus ut sic profectæ; & earum quæ proficuntur ex peculiari ratione huius vel illius, & vocantur elemosynæ, aut depositum illorum singularium. Et hoc non ob aliquod dominium, aut proprietatis possessionem (absit) sed propter permissionem Prælati, & destinationem ad usus singularis personæ, dum ex Missis, aut Concionibus, vel scriptis vel donatiis consanguineorum, aliisque modis, cum respectu ad eam conceduntur ex consensu, & licentia Abbatis, & ab eius nutu dependentes in usu; cuius neque in consumptibilibus dominus est Monachus, taliaque mobilia, aut pecunia, neque in rationibus, neque in sumptibus domus admittuntur: & quodammodo extranea, & adiectiva reputantur, vsitata differentia in praxi, & notorio discrimi-
Tom. VII.

mine æstimata à Petro de Ledesma, qui rem tetigit, 2. part. sum. tract. de statibus. c. 4. de statu Religiosorum pag. mibi 68. colum. 1.

7. His suppositis, postea num. 12. & 13. quantum ad obligationem restituendi Religiosorum differentiam esse censet, ut omnino illa contringat respectu bonorum prioris generis, modo possibili Monacho ad satisfaciendum, quod inde, vel corraserit, vel læserit, ex bonis posterioris generis, priuando se illis, aut abstinendo ab alijs sibi concessis, & in alijs verò bonis secundi generis, ut non vergeat restituito eo modo. Quod quo pacto ita sententiam iam declaro.

8. Et quidem id ita esse mihi persuado ex differentia admilla inter illa duo genera bonorum, quam lecto citato recognouit Ledesma, & quam reuera videmus praticari. Nam si quis Abbas, aut Prior, vel minister rerum temporalium in reddendis rationibus deficiat, cogitur auctoritate Superioris, & Ordinis satisfacere, & restituere defectum, & de elemosynis illis, aut deposito, sibi peculiariter permisso nec ignorat Religio, totum illud ad dominium Domus, & Communitatis læsæ pertinere; ergo considerat illud quodammodo alienum, & indebitum domui, cui per illud satisfactum esse vult. Similiter si Religiosus male expendat eas elemosynas, aut peculiare depositum, etiam si quoad mores, si Prælati sciat, corrigatur, repræhendaturque, tamen de restitutione expensis, nec ad rationum venitur, nec curatur, tanquam si soli damnus intulerit. Quæ signa sunt voluntatis Religionis, aut Superioris, non sanè consentientis peccatum, aut potentis illud suo consensu, & licentia excusare; sed remittentis obligationem restitutionis, quam non reputat iniuriosam domui, quia restituito adhuc impropria, qualis est omnis facta à Religioso, qui nunquam in rigore de suo restituit; in hoc secundo genere bonorum adhuc est magis impossibilis. Nam etsi per impossibile ea fieret, satis erat restitutionem fieri eidem elemosynis, & peculiari deposito, & tamen manebat adhuc in conditione bonorum secundi generis, in quibus Religio, aut Superiores nunquam ab inferioribus expetunt satisfactionem, aut restitutionem. Sed quasi admittunt ut ij, qui seipsos defraudauerunt, patiantur damnum & peccati, & amissionis, absque aliquo alio. Hucusque Magister Brauo.

RESOL. LIX.

An habens rem cum meretrice teneatur in conscientia soluere ei mercedem solitam, siue eam promiserit, siue non?

Et notatur, quod datio, & acceptio pro fornicationis actu est mala, quia pro re turpi, & ob peccatum, sed non contra iustitiam; ideo meretrix non teneatur restituere.

An cætera femina accipientes munera à suis amatoribus spe consequendi ab ipsis, quod, prauè concupiscunt si non consentiant, teneantur restituere munera, quæ acceperunt? Ex part. 2. tract. 16. & Misc. Ref. 38. alias 40.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docent communitate Doctores, inter quos videndi sunt, homobon. in ex. Eccl. part. 2. tr. 9. c. 9. q. 2. 4. Regius in res. cas. 8. per totum, Sayrus in Clau. Regia, lib. 10. tr. 5. c. 3. n. 34. Aragon. in 2. 2. 9. 3. 2. art. 7. & 9. 62. art. 5. c. 1. 8. AZOR. p. 3. lib. 4. c. 2. 1. q. 2. Salonijs in 2. 2. 9. 62. art. 5. cont. 4. concl. 1. & 2. Caiet. in 2. 2. 9. 3. 2. art. 7. Cordub. lib. 1. q. 3. 1. art. 2. Sotus de iust. lib. 4. q. 7. art. 1. Syluius in 2. 2. 9. 32. a. 7. concl. 3. Tannerus in 2. 2. disp. 4. dub. 10. n. 300. Malderus in 2. 2. tr. 1. c. 9. dub. 7. Turrianus in 2. 2. to. 2. disp. 1. 4. dub. 1. Villalob. in sum. to. 2. tr. 11. diff. 16. n. 8. Rebullius p. 2. lib. 1. §. 1. num. 9. Lopez p. 1. c. 105. Lessius lib. 2. c. 14. dub. 8.

Sup. hoc
sup. in tr. 4.
Ref. 56. & in
to. 6. tr. 7. ex
doctrina ref.
140. per tota
& signanter
& in fine, &
in alia Ref.
eius not. & v.
facilius ista
quest. solua-
tur lege illi
doctrinam §.
penult. & vlt.
Ref. 143.

1. Ratio est, quia pro omni actu pretio aestimabili potest accipi merces, sed actus meretricius, si consideretur, non ut turpis, & illicitus, sed ut naturalis, & delectationi hominum accommodatus, potest pretio aestimari. Ergo, &c.

2. Igitur materia, pro qua datur turpe lucrum, etsi sit res illicita, non est tamen res inuendibilis, & de actu fornicationis, etsi prohibitum sit sub mortali, ne fiat, non est tamen iustum, ut si committatur, gratis committatur, & per consequens, neque prohibitum, ut pro illa merces accipiatur. Et licet sit illicitum, dare, vel recipere pretium, ante fornicationem commissam, quia talis datio, vel acceptio includit consensum in fornicationem. Post peccatum vero commissum datio, & acceptio potest esse absque peccato, si nimiam detur, & accipiatur, non ex complacentia peccati, sed ratione obsequij, vel laboris alteri praestiti.

3. His tamen non obstantibus, non desunt DD. qui probabiliter contrariam sententiam docent, ut Durandus in 3. dist. 39. q. 4. Medina C. de rest. q. 20. Nauar. r. 17. n. 40. in fin. & ex neotericis Paulus Comitulus in resp. mor. lib. 3. q. 5. & Ioan. Valer. in differ. eni. vtriusque fori, vers. Promissio, differ. 8. ubi putat supradictos Doctores supponere falsum; nempe vsum corporis meretricis ad actum venereum esse in foro conscientiae vendibilem, ipsamque separari posse ab ipso peccato. Nam in ipso vtu corporis turpi consistit perfectio, & consummatio peccati; quomodo igitur potest separari in rei veritate, ab ipso peccato? Reuera enim meretrix petit mercedem, propter delectationem illam libidinosam, quam debet exhibere ad se accedenti, per vsum sui corporis, & propter eandem promittit vitmercedem, & sic propter peccatum. Ceteras rationes vide apud Valerum, & Nauar. ubi supra. Ex quibus apparet, utramque sententiam esse probabilem, licet prima sit probabilior. Vnde non erit neganda absolutio, si aliquis rem habuerit cum meretrice, si postea nollet solvere mercedem consuetam, etiam si eam dare promiserit.

4. Notandum est tamen cum Valero ubi supra. & Tolet. lib. 5. c. 21. n. 7. quod datio, & acceptio pro fornicario actu est mala, quia pro re turpi, & ob peccatum, sed non contra iustitiam, & ideo etiam secundum hanc posteriorem sententiam, meretrix non tenetur restituere. Idem dicendum est contra Lopez, foeminas accipientes munera a suis amatoribus, spes consequendi ab ipsis, quod praed concupiscunt, si non consentiant non esse obnoxias restitutioni, quia nullus est amator, qui non verecundaretur, & erubesceret, si praefata munera sibi remitterentur, verum enim ea donant, licet ob defectum finem, & supradicta, foeminae, non recipiunt ea sub pacto, siue tanquam pretium impudicitiae, sed tanquam incitamentum. Et ita docet Valerius ubi supra, verb. Restitutio, differ. 34 & Rebellus part. 1. lib. 3. q. 7. n. 6.

RESOL. LX.

Fuit sapius a diuersis Confessariis ad me delata ista questio. An gabella possit imponi rebus ad proprios vsus necessariis, nimirum carnibus, piscibus, sali, frumento, oleo, &c. & si penitens nollet restituere defraudationem in his gabellis, an sit deneganda illi absolutio? Ex p. 2. tract. 17. & Misc. 3. Ref. 28.

Sup. hoc p. 1. n. 1. M Emimi tunc me respondisse, Molinam tom. 3. disp. 669. n. 2. Suarez de legibus, lib. 5. c. 15. n. 3. Valquez opusc. de rest. c. 6. §. 3. Aub. 1. Azorium part. 3. lib. 1. c. 21. qu. 1. Malder. in 2. 2. tr. 5. c. 6. dub. 6. Ioan. de la Cruz in direct. conf. p. 1. praecip. 7. art. 3. dub. 1. conel. 1. Turrian. in 2. 2. tom. 2. disp. 14. dub. 3. num. 2. & alios, affirmatiuam sententiam tenere, nam tales ga-

bella non sunt prohibita iure naturali, sed solummodo iuris ciuile potest consuetudine abrogari. Ergo, vbi cumque talis consuetudo existeret, talis gabella non erit iniusta. Suarez vero probat impositionem huius gabellae non esse iniustam, quia prohibita, & respicit ad ius ciuile, neque quia mala. Ergo, &c. Hanc opinionem sequuti sunt Lessius lib. 2. c. 3. dub. 7. Reginaldus tom. 1. lib. 10. c. 25. n. 377. Molfesius in summo, tom. 1. tr. 1. c. 22. n. 96. non absolute, sed in his quatuor casibus. Primò, quando urget necessitas publica, & restitua gabella aliunde colligi non possunt, neque sufficienter, cum d, quando haec gabella ex communi & libero consensu populi statuitur. Tertio, quando securitati praedictarum rerum denegatur, alia via consulti non potest. Quarto, quando consuetudo, qua hominum memoriam excedit, obtinuit, ut super huiusmodi rebus gabella imponatur.

2. Sed hanc sententiam non esse amplectendam defendunt non infusa classis Theologi. Hi sunt Caiet. ver. v. etigal. Zanardus in suo direct. part. 1. c. 12. in expositione septimi praecip. Medina in part. 1. q. 96. art. 4. fol. mibi 513. Sotus de iust. lib. 3. qu. 6. art. 7. Tolet. lib. 5. c. 73. n. 1. Angel. ver. Pedagogium, num. 3. Sotus de conf. lib. 3. c. 29. n. 9. Bertazzol. vol. 1. conf. 107. n. 4. Roland. vol. 3. conf. 42. n. 18. Becius conf. 96. n. 1. & 18. & alij. Probat hanc opinio. Quando non tenetur iusta forma gabellae, gabella est iniusta, sed in nostro casu seruatur iusta forma gabellae; Ergo est iniusta. Maior est certa, Minor probatur, quia in tali genere tributorum, pauperes plus grauantur, quam grauari debeant, postulat enim iusta forma tributorum, ut pauperes non magis onerentur, quam diuites. Sed in nostro casu non tenetur proportio geometrica inter diuites & pauperes. Ergo, &c. Hae sententia mihi videtur probabilis, licet etiam visa est Martino Bonacinae de contr. disp. 2. q. 5. punct. 1. n. 5. licet ego sequar contrariam probabilitatem. Quare dicendum videtur, non debere confessarium denegare abolutionem penitentis, qui nollet restituere talium gabellarum defraudationem.

RESOL. LXI.

An si quis narrat peccata alterius audire, & expresse asserit se nihil certo scire, sed tantum verum esse quod auditur, an peccet mortaliter, & teneatur ad aliquam restitutionem fama illius? Ex p. 4. tract. 4. & Misc. 1. Ref. 28.

§. 1. Hic casus sapissime accidit. Affirmatiuam sententiam docent Sotus de iust. lib. 3. qu. 6. art. 3. ad 4. Nauarrus c. 18. n. m. 10. Villalobos in summo tom. 2. tr. 1. dub. 36. n. 6. Tannerus ubi supra. Maldertus in 2. 2. tr. 7. c. 1. dub. 13. Syluius in 2. 2. D. Thomas, qu. 63. art. 2. quae sit 16. conel. 3. Turtianus in 2. 2. tom. 2. disp. 53. dub. 10. n. 8. & alij; quod si referunt peccata aliorum, eo ipso sunt causa, ut alij talia peccata nouerint, & per consequens sunt causa, ut fama alterius apud plures amittatur. Et hanc opinionem multi recentiores, ut Azor. part. 3. lib. 13. c. 6. Lessius lib. 2. c. 11. dub. 5. Layman in Theol. mor. lib. 3. sect. 5. tr. 3. part. 1. c. 3. n. 7. Io. de la Cruz in direct. pr. 8. art. 2. dub. 3. conel. 4. & alij tenent, quando qui refert, sit vit tanta audientiaris, ut ei credatur, etiam si tantum audire referat, vel quando eo modo narret, ut aliquos ex leuitate quidem credituros putet, sed nulla perie data causa sufficiente.

2. His tamen non obstantibus; licet supradictae opiniones sint probabiles, & amplectendae, contrariam probabilem etiam esse pato cum Tannero in 2. 2. D. Thomas, disp. 4. 7. 8. dub. 7. n. 139. & illam docent Caietanus 2. 2. q. 33. art. 2. dub. 2. Sotus in 4. disp. 15. qu. 1.

COOPER
IN NO TOTI
TO VI VI
E III

Sup. hoc in Resol. & 88. not. praericta.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 7. Resol. 116. §. penult. ubi medium.